

Tweede voortgangsrapportage **Regioaanpak** **'Veiligheid voor elkaar'**

Programma Huiselijk Geweld
en Kindermishandeling

Regio Amsterdam-Amstelland

2 januari 2023

Inhoudsopgave

Inleiding	4
1. Speerpunt 1: Zichtbaar, bespreekbaar en ieders verantwoordelijkheid	6
2. Speerpunt 2: Verantwoord ouderschap en veilige relaties	14
3. Speerpunt 3: Geweld stoppen en structureel oplossen	18
4. Vooruitblik 2023	24
5. Monitoring	28

Inleiding

De regio Amsterdam-Amstelland heeft de ambitie gesteld dat **geen enkel kind, en geen enkele volwassene meer te maken krijgt met geweld in huis**. De Regioaanpak 2020-2024 richt zich daarbij op het voorkomen, stoppen en duurzaam oplossen van huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM). Dit doen we door enerzijds een beroep te doen op de inwoners van Amsterdam-Amstelland, met als doel geweld eerder te signaleren, bespreekbaar te maken en te melden. Anderzijds ligt de focus op professionals die in contact staan met risicogroepen, zoals ouders, kinderen en ouderen. We stellen de professionals in staat om risicosignalen tijdig te signaleren en adequaat op te volgen. Om de ambitie waar te maken zetten we in op **drie speerpunten**:

Speerpunt 1: Zichtbaar, bespreekbaar en ieders verantwoordelijkheid

Speerpunt 2: Verantwoord ouderschap en veilige relaties

Speerpunt 3: Geweld stoppen en structureel oplossen

In het najaar van 2020 is de Regioaanpak 'Veiligheid voor elkaar' 2020-2024 (hierna: de Regioaanpak) vastgesteld door de verschillende gemeenteraden van de regio Amsterdam-Amstelland (hierna: de regio). De eerste voortgangsrapportage is begin 2022 voorgelegd. In deze tweede voortgangsrapportage informeren we u over de inspanningen in 2022, het derde jaar van de Regioaanpak en blikken we vooruit op de activiteiten in 2023.

Binnen de Regioaanpak werken we samen met verschillende zorg- en veiligheidspartners, het onderwijs, huisartsen, welzijnsorganisaties, informele partijen en belangenorganisaties. Ook leggen we, waar nodig, verbinding met andere aanpakken en programma's. Zo werken we in verschillende speerpunten samen met het programma tegen Seksuele Intimidatie en Seksueel Geweld (SISG), Amsterdam Vitaal en Gezond, de Top400/600 aanpak, Positief Perspectief en Schoolveiligheid. Ook is er een duidelijke verbinding met landelijke programma's, zoals het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en Veiligheid Voorop.

In deze rapportage lichten we per speerpunt de belangrijkste inspanningen en eerste resultaten toe. Daarnaast blikken we vooruit op onze ambities voor 2023 en verder.

Ontwikkelingen afgelopen jaar

Het afgelopen jaar tekende zich door een aantal grote veranderingen. De jeugdbescherming is volop in beweging en er staan fundamentele veranderingen van het jeugdstelsel op stapel de komende jaren. De druk op de jeugdbescherming is onverminderd hoog en alle partners in de keten hebben last van personeelstekorten. De regio Amsterdam-Amstelland was met Blijvend Veilig

een belangrijke proeftuin in het kader van het landelijke Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Deze nieuwe aanpak wordt op termijn als oplossing gezien voor de huidige problemen in de beschermingsketen. Het afgelopen jaar stond ook in het teken van het invoeren van verbetermaatregelen naar aanleiding van het onderzoeksrapport Onmacht. Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van een tragisch incident waarbij op 28 december 2020 in Amsterdam-Oost een 14-jarig meisje door haar vader werd omgebracht, die daarna ook zichzelf doodschoot. Deze verdrietige gebeurtenis bevestigde ook hoe belangrijk het is dat alle partijen binnen het zorg- en veiligheidsnetwerk goed samenwerken en elkaar op cruciale momenten weten te vinden. Er zijn daarin in 2022 belangrijke stappen gezet in het werken als netwerk en in de samenwerking met de volwassenen-GGZ.

Daarnaast waren er belangrijke landelijke gebeurtenissen rondom seksueel geweld, zoals de verschillende incidenten in de media, openbaar gemaakt na de uitzendingen van BOOS over seksueel grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik. Tevens beoogt het Rijk een Nationaal Actieplan Seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld op te zetten, gericht op een langjarige inzet en duurzame (cultuur-) verandering om de problematiek in de samenleving aan te pakken. Het Rijk doet daarbij een beroep op de inzet van de gemeenten en uitvoeringpartners in onze regio. We houden de ontwikkelingen in de gaten en gaan in nauwe samenwerking met de betrokken partners en het programma SISG het gesprek aan over de gevolgen van de actielijnen. Daarbij bekijken we met het oog op de beschikbare capaciteit en middelen wat realistisch en haalbaar is met betrekking tot de uitvoering van de maatregelen.

Ook is een nieuwe Zedenwet Seksuele Misdrijven op komst, die in 2024 in werking treedt en waarin meer situaties van grensoverschrijdend gedrag strafbaar worden gesteld in vergelijking tot de huidige wetgeving. De verwachting is dat zich daarmee ook een groter aantal slachtoffers van seksueel geweld (in afhankelijkheidsrelaties) zal melden waardoor ook een groter beroep zal worden gedaan op de betrokken partners.

Tot slot heeft de oorlog in Oekraïne geleid tot een instroom aan vluchtelingen die door hun afhankelijkheid van anderen, zowel tijdens hun reis als na hun aankomst in Nederland, extra kwetsbaar zijn voor mensenhandel en seksueel geweld in afhankelijkheidsrelaties.

1. Speerpunt 1: Zichtbaar, bespreekbaar en ieders verantwoordelijkheid

Praten over huiselijk geweld en kindermishandling en het aanbieden van hulp bij onveiligheid, moet voor alle inwoners normaal worden. Dat geldt ook voor praten over traditionele opvattingen over geweld in relaties of de opvoeding die veelal voortkomen uit normen over gender. We maken veiligheid achter de voordeur bespreekbaar en zorgen ervoor dat iedereen zich er verantwoordelijk voor voelt.

Dit doen we door:

- 1.1 Preventie in de buurt
- 1.2 Regionale campagne-activiteiten
- 1.3 Aandacht voor specifieke groepen

Informele en formele partners kwamen bijeen tijdens 'Heel Amsterdam Samen Sterker' op 8 december 2022.

Behaalde resultaten in 2022

- ◆ De tentoonstelling 'WIJ...doorbreken de cirkel van geweld' was te zien in de Amstellandgemeenten (Amstelveen, Aalsmeer, Diemen, Uithoorn en Ouder-Amstel).
 - ◆ In Amsterdam bereikten we 86.288 mensen met een social media post over HGKM.
 - ◆ Vijf informele organisaties uit het Servicepunt Emancipatie (SPE) netwerk hebben met extra budget activiteiten kunnen organiseren ter preventie en signalering van gendergerelateerd geweld.
 - ◆ Op 8 december 2022 heeft de conferentie 'Heel Amsterdam samen sterker tegen HGKM' plaatsgevonden met 200 vrijwilligers, hulpverleners en professionals.
 - ◆ Veilig Thuis organiseerde verschillende bijeenkomsten voor omstanders en professionals over ouderenmishandeling, partnergeweld en intiem terreur.
-

1.1 Preventie in de buurt

Preventie van huiselijk geweld en kindermishandeling in Amsterdam - Amstelland

Het doel van preventie in de buurt is om HGKM bespreekbaar te maken, te signaleren en hiernaar te handelen. De preventieve aanpak wordt in de regio per gemeente naar behoefte ingericht.

In Amsterdam zijn de adviseurs Sociale Basis van de stadsdelen verantwoordelijk voor de preventieactiviteiten in de wijk. Zij staan midden in het netwerk van (lokale) formele en informele organisaties en onderhouden contact met partners en subsidierelaties. De adviseurs Sociale Basis organiseren jaarlijks in hun stadsdeel minimaal twee netwerk- en casuïstiekbijeenkomsten. Deze bijeenkomsten zijn voor netwerkpartners om op een laagdrempelige manier en in een informele setting kennis te maken, ervaringen uit te wisselen, en signalen en aandachtspunten te delen. Tijdens deze bijeenkomsten staat een bepaald thema centraal, of wordt casuïstiek besproken.

Een voorbeeld hiervan is de lokale samenwerking, gendergerelateerd geweld of het Handboek 'Samen Sterker tegen HGKM'.

Het Handboek is erop gericht om informele partijen te ondersteunen en de samenwerking tussen formele en informele organisaties te versterken. De informele partijen zijn immers van enorme meerwaarde en dragen door het organiseren van laagdrempelige activiteiten bij aan de verbindingen die nodig zijn om inwoners te bereiken, te informeren en het vertrouwen in de formele hulpverlening te vergoten. Dit onderschrijft het belang van een goede verbinding tussen formele en informele hulpverlening om slachtoffers in beeld te krijgen, te ondersteunen en tijdig passende hulp te bieden.

In november 2022 verzorgden de gemeente Amsterdam en Nisa4Nisa samen een workshop tijdens het Landelijk Platform Eer & Vrijheid, georganiseerd door Movisie/ Kennisplatform Inclusief Samenwerken (KIS). Dit platform is voor informele en formele hulpverlening, gemeenten en (landelijke) partners die zich inzetten voor het verbeteren van zelfbeschikking. Insteek van de workshop was het verbeteren van de samenwerking tussen informele en formele hulpverlening, met de kaders uit het Handboek als leidraad. In het kader van de doorontwikkeling van het Handboek en het verbeteren van de samenwerking binnen het Amsterdamse netwerk is op 8 december 2022 ook een stedelijke conferentie georganiseerd. Op deze middag waren ongeveer 200 vrijwilligers, hulpverleners en professionals aanwezig die zich inzetten tegen huiselijk geweld en kindermishandeling. Het netwerk van de verbonden partijen bouwt zich verder uit met organisaties zoals Jeugdbescherming regio Amsterdam (JBRA), Buurteams, Ouder- en Kind teams (OKT) en het Centrum Seksueel Geweld Amsterdam-Amstelland (CSG). De wil en urgentie om samen te werken was duidelijk en voelbaar. Ook in 2023 en daarna heeft het onder de aandacht brengen van het Handboek, het versterken van het netwerk en het verbeteren van de samenwerking prioriteit.

In Amstelveen en Aalsmeer werkt Participe aan preventie in nauwe samenwerking met het lokale jeugdteam, het Sociaal Team en Veilig Thuis. In Diemen en Ouder-Amstel weten alle medewerkers binnen het Sociaal Team de weg naar ondersteuning te vinden. Ook is er een medewerker met specifieke expertise op het thema HGKM die een wekelijks spreekuur organiseert over HGKM en daarbuiten ook telefonisch en via de chat bereikbaar is. In Uithoorn wordt het preventiewerk verricht door Uithoorn voor Elkaar.

Verder wijzen medewerkers HGKM van het team Zorg en Veiligheid inwoners op passende ondersteuning.

Seksueel geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag in Amsterdam -Amstelland

Seksueel geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag zijn hardnekkige vormen van geweld en het tegengaan hiervan heeft constante aandacht nodig. De omvang en ernst van de problematiek is mede door de onthullingen over het programma 'The Voice', begin 2022, duidelijk naar voren gekomen. Dit heeft geleid tot een enorme toename van het aantal hulp- en adviesaanvragen bij het CSG. Dit komt ook terug in de cijfers van het CSG: in de eerste zes maanden van 2022 is het aantal hulpvragen over heel 2021 overtroffen. De berichten van incidenten in de verschillende media lijken de drempel te verlagen om over eigen ervaringen te spreken. De vele communicatie-activiteiten – zowel in samenwerking met de partners van de Regioaanpak als daarbuiten – hebben de bekendheid van het CSG verder vergroot.

Het CSG draagt onder andere bij aan projecten gericht op vrouwen met een migratieachtergrond via Vrouw en Gezondheid en Amnesty International. Daarnaast draagt het CSG bij aan projecten van het programma Seksuele Intimidatie en Seksueel Geweld (SISG). Verder heeft het Steunpunt Seksueel Geweld (SSG) een bijeenkomst georganiseerd voor alle medewerkers van de Gemeente Diemen en is er gedurende het jaar ingezet op een communicatie offensief om het aanbod van het Steunpunt breed onder de aandacht te brengen bij de Amstellandgemeenten. Hiertoe is in elke gemeente een presentatie verzorgd.

In de tweede helft van 2022 is gesproken over de doorontwikkeling van het CSG in samenwerking met het SSG, gezien het toenemend aantal hulpvragen. Daarbij was er ook aandacht voor het tekort aan capaciteit en de beperkte middelen. Het programma SISG heeft financieel bijgedragen voor extra capaciteit bij het CSG, om ervoor te zorgen dat Amsterdamse slachtoffers tijdig de hulp ontvangen die zij nodig hebben. Begin 2023 voeren we een verkenning uit naar de mogelijkheden voor het oprichten van een regionaal kennis- en expertisecentrum seksueel geweld. Een dergelijk centrum zou een meerwaarde kunnen zijn voor slachtoffers, hulpverleners, organisaties en de Amsterdam Amstellandgemeenten, doordat meer samenhang tussen initiatieven en aanbieders kan worden gecreëerd en de samenwerking wordt verstevigd.

Tabel 1 Overzicht aantal bereikte mensen van social media posts

Onderwerp	LHBTIQ+-personen	Ouderen	Algemeen bericht HGKM
Aantal bereikte mensen	12.709	22.664	86.288

Op deze wijze ontstaat een meer toegankelijke, laagdrempelige ingang voor slachtoffers. In de verkenningfase worden alle betrokken partners en het programma SISG betrokken.

Inzet ervaringsdeskundigheid

Amsterdam-Amstelland beschouwt ervaringsdeskundigheid als een verrijking en gebruikt dan ook inzichten van ervaringsdeskundigen bij het ontwikkelen van beleid en het organiseren van activiteiten. Bij het uitwerken van het uitvoeringsplan voor 2022 is een getrainde ervaringsdeskundige uitgenodigd voor een bijeenkomst met zorg- en veiligheidspartners. Haar ervaringen en visie op de aanpak zijn meegenomen in het bepalen van de prioriteiten.

Tijdens de Prideweek is HGKM tegen LHBTIQ+ personen onder de aandacht gebracht. In dit verband is ook een paneldiscussie georganiseerd, waaraan ervaringsdeskundigen deelnamen. Er is een groot publiek bereikt en media, zoals AT5, hebben er aandacht aan besteed. Op 24 november 2022 is ook een bijeenkomst georganiseerd rondom het verstevigen van de aanpak van HGKM voor transgenderpersonen, waarbij inzichten uit eerder onderzoek (Atria 2021- Onzichtbaar in twee werelden) en ervaringsverhalen zijn gedeeld. De aanbevelingen uit het onderzoek worden benut voor de doorontwikkeling van de aanpak van HGKM. Ook is voor een leerbijeenkomst over onder andere huwelijksdwang, achterlating en online shaming een ervaringsdeskundige ingezet om te spreken over haar ervaring met huwelijksdwang. Tot slot is een ervaringsdeskundige gestart bij Blijvend Veilig die het proces, om te komen tot een nieuwe en succesvolle werkwijze, ondersteunt vanuit haar expertise.

1.2 Regionale campagnes en voorlichting

In 2022 zijn verschillende communicatie-activiteiten georganiseerd met het doel om huiselijk geweld zichtbaar en bespreekbaar te maken en daarmee een verantwoordelijkheid van alle inwoners. Daarbij zijn drie focusgroepen geselecteerd: LHBTIQ+-personen, ouderen en jongeren (16-23 jaar). Een overzicht van het aantal bereikte mensen in deze social media posts is te vinden in onderstaande tabel:

LHBTIQ+ personen

De LHBTIQ+ gemeenschap als geheel, en transpersonen in het bijzonder, zijn disproportioneel vaak slachtoffer van HGKM. Voor de doelgroep LHBTIQ+ is de traineepool van de gemeente Amsterdam aan de slag gegaan om de problematiek rondom huiselijk geweld (fysiek en seksueel geweld in afhankelijkheidsrelaties) tegen transpersonen zichtbaar en bespreekbaar te maken binnen de context van de Pride week. Daarvoor zijn via Instagram en Facebook communicatieboodschappen op social media pagina's van de gemeente en ook van belangenbehartigers zoals het o.a. Transhuis, Trans Netwerk Nederland en FiteQlub geplaatst. Ook heeft AT5 een nieuwsbericht uitgezonden op televisie. Tot slot hebben de trainees het onderwerp onder de aandacht gebracht tijdens de Pride en zijn er sleutelfiguren uit de LHBTIQ+ gemeenschap meegevoerd in de botenparade. Met name de uitzending van AT5¹ heeft veel bereik opgeleverd: deze is 172.000 keer bekeken.

Ouderen

Ouderen lopen door hun afhankelijkheid van familie, vrienden, burens en zorgverleners extra risico op huiselijk geweld. In juni 2022 zijn er verschillende communicatiemiddelen ingezet om aandacht te vragen voor de Internationale Dag Tegen Ouderenmishandeling (15 juni 2022). Veilig Thuis en de Amsterdam-Amstelland gemeenten hebben op verschillende manieren aandacht gevraagd voor het onderwerp. Een toelichting bij de communicatie-inzet staat hieronder omschreven. Onderstaande afbeelding is een poster voor slachtoffers

en omstanders. In totaal zijn er 490 posters en 4090 flyers verstuurd naar 490 instanties waar ouderen vaak komen, zoals bij huisartsen, ouderenzorg, verpleeghuizen, verzorgingshuizen. De posters en flyers vragen aandacht voor onder andere financiële uitbuiting van ouderen. Daarbij roepen beide communicatiemiddelen op om contact op te nemen met Veilig Thuis indien zich zo'n situatie voordoet, "ook al is het je eigen kind".

Daarnaast hebben de gemeenten samen met Veilig Thuis aandacht gevraagd door het verspreiden van 450 bloemenkweeksetjes. De kweeksetjes zijn door professionals als middel gebruikt om met ouderen in gesprek te gaan over ouderenmishandeling. De kweeksetjes werden aangeboden via het netwerk van Veilig Thuis, via de Wmo nieuwsbrief van de gemeente Amsterdam en via lokale media in Amstelveen en Aalsmeer. Ze zijn besteld door onder andere Cordaan, Amstelkring, Politie, Buurtteams, Leger des Heils en Levvel.

Onlinecampagne HGKM

Op 23 februari tot 9 maart 2022 is een social mediacampagne uitgevoerd, op de Facebook- en Instagrampagina's van de Amsterdam-Amstellandgemeenten. Het bereik was groter dan verwacht: in Amsterdam bereikten we 86.288 mensen met een social media post over het motiveren van omstanders om contact op te nemen met Veilig Thuis indien er vermoedens van HGKM zijn. Er zijn iets meer mannen (54%) dan vrouwen (45%) bereikt. Ook bleek dat 25-34-jarigen en 35-44-jarigen goed waren bereikt in deze campagne.

Documentaire "Wij praten niet"

Begin april 2022 kwam "Wij praten niet" uit. In deze documentaire zijn jongeren gevolgd die in Amsterdam in de opvang voor slachtoffers van structureel seksueel geweld en seksuele uitbuiting verblijven. De documentaire heeft als doel om aandacht en bewustwording te genereren rondom deze vormen van geweld. Het neemt de kijker mee in het misbruik dat heeft plaatsgevonden en hoe de slachtoffers in therapie leren hun grenzen aan te geven, de zeggenschap over hun lichaam weer terug te krijgen en van zichzelf te houden.

De gemeente Amsterdam en het CSG hebben meegewerkt aan de communicatiecampagne rondom de documentaire. Bij vertoningen, waaronder op 12 april 2022 bij 2DOC van de NPO en op het International Documentary Filmfestival Amsterdam werd een verwijzing gemaakt naar het CSG, zodat (potentiële) slachtoffers hulp kunnen zoeken. Op 13 april 2022 werd deze documentaire ook vertoond in Pakhuis de Zwijger. De uitnodiging hiervoor is breed verspreid onder Amsterdamse (jeugd)zorg professionals die mogelijk in contact komen met slachtoffers van structureel seksueel geweld en uitbuiting. De programmamanager van het programma SISG nam als panellid deel aan het nagesprek om de Amsterdamse aanpak rondom deze problematiek toe te lichten en het handelingsperspectief voor professionals en burgers te schetsen.

¹ <https://www.at5.nl/artikelen/216024/aandacht-voor-huiselijk-geweld-tijdens-pride-transgenderpersonen-worden-in-veel-opzichten-gemarginaliseerd>

Tentoonstelling WIJ...doorbreken de cirkel van geweld

De tentoonstelling WIJ...doorbreken de cirkel van geweld bestaat uit indringende portretten en relevante verhalen van personen die de cirkel van geweld doorbroken hebben. De tentoonstelling was in januari 2022 te zien op de wandelboulevard Waterfront in Aalsmeer. In februari stond deze expositie op het Handelsplein in Amstelveen, in juni op de boulevard in Uithoorn en in september in Diemen. In Ouder-Amstel stond de expositie in oktober op het Dorpsplein in Duivendrecht.

Campagnes om aandacht te vragen voor seksueel geweld

Seksueel geweld onder jongeren

In samenwerking met onder andere het CSG en het programma SISG is ingezet op het bespreekbaar maken van seksuele intimidatie, seksueel geweld en misbruik onder jongeren (16-23 jaar). In november is de campagne 'Jij staat niet alleen' onder coördinatie van het programma SISG uitgevoerd.

Landelijke communicatie naar aanleiding van 'The Voice'

Het eerste half jaar van 2022 is het CSG in samenwerking met het SSG actief geweest op het gebied van communicatie en voorlichting. Naast de geplande landelijke communicatiecampagnes, gericht op het bekend maken van het telefoonnummer en op mannen en jongens als doelgroep, zijn voorlichtingen en lessen verzorgd. Zo heeft de BOOS-uitzending rondom seksueel grensoverschrijdend gedrag over het programma 'The Voice' tot veel verzoeken om voorlichting geleid. Het CSG heeft meegewerkt aan enkele items van AT5, voorlichtingen en gastlessen verzorgd op diverse scholen en beroepsopleidingen (MBO en universiteiten) en heeft deelgenomen aan een panelgesprek tijdens een bijeenkomst voor medewerkers van de directie Openbare Orde en Veiligheid (OOV) van de gemeente Amsterdam. Ook professionals zoals reclasseringswerkers en huisartsen zijn geïnformeerd over seksueel geweld, seksueel grensoverschrijdend gedrag en de werkwijze van het CSG.

Op 24 oktober 2022 vond de aftrap plaats van de naamsbekendheid campagne 0800-0188, met als

insteek om iedereen in Nederland te motiveren om het landelijk CSG telefoonnummer op te slaan. Het betrof een online campagne van een maand verdeeld over drie leeftijdsgroepen, via Facebook, Instagram en TikTok. In het voorjaar van 2023 wordt de campagne herhaald.

Campagne voor mannelijke slachtoffers en naamsbekendheid

In juni en juli 2022 startte het CSG een online campagne over mannen die te maken hebben met seksueel geweld, met de boodschap: "Wij zijn er ook voor jullie". In deze campagne stonden vijf mannen centraal, die op verschillende manieren te maken hebben gehad met seksueel misbruik. In deze campagne zijn quotes van mannelijke slachtoffers en feiten en cijfers gedeeld. De speciaal hiervoor gemaakte webpagina had in de campagneperiode gemiddeld 3000 bezoekers per dag.

1.3 Aandacht voor specifieke groepen

Aanpak mensenhandel - Amsterdam

Mensenhandel is een ernstige vorm van geweld waarbij iemand door inzet van dwang of misleiding arbeidsmatig, crimineel of seksueel wordt uitgebuit. Het doel van de mensenhandelaar is financieel gewin. Amsterdam heeft al jaren beleid op het gebied van preventie én signalering van mensenhandel. Ook wordt zorg en opvang geboden aan (vermoedelijke) slachtoffers uit de gehele regio. Mensenhandel is een geweldsvorm die ook in afhankelijkheidsrelaties voorkomt. Bekende voorbeelden hiervan zijn kinderen die door de opvoeders gedwongen worden te bedelen en meiden die door hun partner gedwongen in de prostitutie werken (ook wel lover- of pooierboys genoemd). De volledige inzet en het bredere Amsterdamse mensenhandel beleid is weergegeven in de beleidsbrief Mensenhandel van 26 november 2020². Begin 2023 volgt een uitgebreide update op de inzet over 2020-2022 en een vooruitblik naar het beleid voor 2023 en verder.

Extra aandacht voor (Oekraïense) vluchtelingen in afhankelijkheidsrelaties

Mensen op de vlucht zijn tijdens de reis vaak sterk afhankelijk van anderen en daardoor extra kwetsbaar voor mensenhandel. Een uitbuitingssituatie kan tijdens de vlucht ontstaan maar ook pas in het land van aankomst. Slachtoffers zien zichzelf niet altijd als slachtoffer of zijn te bang om een situatie te doorbreken. Om te voorkomen dat slachtoffers (onnodig) lang in een uitbuitingssituatie verkeren of er in terecht komen is het belangrijk dat professionals in de omgeving van (potentiele) slachtoffers de signalen herkennen en weten hoe te handelen. Daarom is er al jaren een intensieve samenwerking tussen het Amsterdams coördinatiepunt Mensenhandel en het COA.

Direct vanaf het op gang komen van de vluchtelingenstroom uit Oekraïne kwamen er ook signalen binnen van mogelijke ronselpraktijken. Het ging hierbij om signalen

² <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/organisatie/overige/acvz/aanpak-mensenhandel/>

³ Onzichtbaar in twee werelden - Onderzoek naar de hulpverlening voor transgender slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling, Atria, 2021.

aan de grens, tijdens de reis, op aankomstplekken als Amsterdam Centraal en op de opvanglocaties. Omdat Oekraïners vrij mogen reizen in Europa, verliep de vluchtelingenstroom via andere organisatiestructuren en routes dan normaal en hebben we voor deze groep aanvullende inzet gepleegd. Om te voorkomen dat vluchtelingen slachtoffer werden van mensenhandel, dan wel in andere onveilige (afhankelijkheid)situaties terecht kwamen, is op landelijk niveau de flyer, 'Veilig op de vlucht' ontwikkeld. Amsterdam heeft bijgedragen aan de verspreiding hiervan door de flyer te drukken en deze op alle aankomst- en opvanglocaties in Amsterdam te verspreiden. Naast de opvanglocaties verbleven ook veel Oekraïners bij Amsterdammers thuis. Om ook hen te bereiken is de flyer ook digitaal via allerlei Oekraïense kanalen verspreid én meegegeven als mensen zich kwamen inschrijven in het BRP. In de flyer staan signalen van mensenhandel en concrete veiligheidstips.

Vervolgens is er specifiek voor de Amsterdamse context ook een flyer ontwikkeld met daarin tips voor het veilig zoeken naar werk. In deze flyer zijn ook de Amsterdamse organisaties opgenomen waar men terecht kan voor advies, hulp en ondersteuning. Verder heeft de Amsterdamse zorgcoördinator Mensenhandel, samen met de politie, op alle aankomst- en opvanglocaties voorlichting gegeven aan het personeel en de beveiligers over het herkennen van signalen van mensenhandel en ander zorgelijk gedrag.

Versterken aanpak HGKM bij transgenderpersonen

In december 2021 is een onderzoek afgerond gericht op het realiseren van een sluitende aanpak van HGKM voor transgenderpersonen.³ Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Amsterdam en maakt deel uit van een groter project, waarin wordt samengewerkt met Transgender Netwerk Nederland en de gemeente Den Haag. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat transgenderpersonen onzichtbaar zijn in twee werelden: enerzijds in organisaties gericht op preventie, hulp en opvang van slachtoffers van huiselijk geweld waar de transgenderthematiek onzichtbaar is, anderzijds in de wereld van de transgenderzorg en belangenbehartiging waar huiselijk geweld en kindermishandeling onzichtbaar is.

Uit het onderzoek zijn meerdere aanbevelingen voortgekomen die betrekking hebben op onder andere preventie, deskundigheidsbevordering, herkenning van signalen en het verbeteren van het hulpaanbod voor transgenderslachtoffers. De aanbevelingen zijn in samenspraak met diverse organisaties, zoals de Blijf Groep en Veilig Thuis, en ervaringsdeskundigen geprioriteerd. Een eerste uitwerking van de aanbevelingen is gepresenteerd tijdens de bijeenkomst op 24 november 2022 in Pakhuis de Zwijger, waaronder de signaalkaart genderidentiteit- en genderexpressie, een training huiselijk geweld en LHBTI-persoon, checklisten voor professionals en gemeenten en een e-learning voor huisartsen, o.a. gericht op het herkennen van HGKM bij transpersonen.

Ook heeft de projectgroep een aanscherping op de definitie van HGKM geformuleerd. Gedragingen als het negeren, ontkennen of bespotten van iemands genderidentiteit en het weerhouden van iemand om diens gender te uiten, vallen (wanneer deze gedragingen zich binnen een afhankelijkheidsrelatie afspelen) ook onder de noemer HGKM. Het doel is om dit onder de aandacht te brengen bij professionals, zodat zij zich hier meer van bewust zijn en deze geweldsvorm beter kunnen signaleren. Tot slot ontwikkelt de projectgroep handreikingen voor het Onderwijs (bovenbouw basisscholen en voortgezet onderwijs) en de Buitenschoolse Opvang (BSO), gericht op het gesprek tussen de opvoeders en het transgenderkind. Hierin wordt ook aandacht besteed aan hoe docenten het gesprek met opvoeders kunnen aangaan.

Gendergerelateerd geweld in afhankelijkheidsrelaties

In het najaar van 2021 zijn we gestart met het doorontwikkelen van de aanpak van gendergerelateerd geweld, met aandacht voor eengerelateerd geweld, gedwongen huwelijk, gedwongen achterlating in het buitenland en vrouwelijke genitale verminking. Het Rijk heeft via een ophoging van de Decentrale Uitkering Vrouwenopvang (DUVO) middelen tot en met 2022 extra budget beschikbaar gesteld. In de afgelopen periode zijn verschillende maatregelen genomen om deze specifieke vormen van geweld beter te voorkomen, signaleren en blijvend op te lossen. Verschillende activiteiten sluiten ook aan bij speerpunt 2 en staan daar verder toegelicht. In het onderstaande staan de activiteiten uiteengezet die zich richten op de preventie en de signalering van deze geweldsvormen.

Samenwerking SPE netwerk Amsterdam

Het Servicepunt Emancipatie (SPE) heeft als doel (vrouwen)organisaties te ondersteunen bij hun inzet voor de emancipatie van Amsterdammers, vrouwen én mannen. Diversiteit beheert en coördineert in opdracht van de afdeling Diversiteit van de gemeente Amsterdam het SPE netwerk. Aanvullend op de bestaande speerpuntbudgetten vanuit de afdeling Diversiteit is er in 2022 een extra speerpunt toegevoegd, namelijk 'gendergerelateerd geweld in afhankelijkheidsrelaties'. Vijf informele organisaties zijn door een jury geselecteerd en hebben ieder €10.000 toegekend gekregen voor de uitvoering van hun projecten gericht op de preventie of aanpak van gendergerelateerd geweld in afhankelijkheidsrelaties. Bijvoorbeeld het organiseren van bewustwordingsbijeenkomsten over vrouwelijke genitale verminking, voorlichting over deze vormen van geweld of activiteiten gericht op het verstevigen van het lokale netwerk. De geselecteerde organisaties zijn: Buurvrouwennetwerk Gaasperdam, stichting Life&Style, stichting Himilo & Stichting Samen-Sawa, stichting Home Empowerment & Trias Pedagogica, Nisa for Nisa & Vrouw en Vaart. De activiteiten vonden plaats in het derde en vierde kwartaal van 2022.

Onderdeel van de aanvullende opdracht aan Diversiteit

was ook het organiseren van een dialoogtraining, een netwerkbijeenkomst en intervisie. Diversion heeft met stichting Kezban op 30 juni 2022 een training dialoogvoeren georganiseerd. Deelnemers van de training waren sleutelpersonen en vrijwilligers uit het SPE netwerk. Voor de geselecteerde projecten uit het speerpuntenbudget heeft Diversion in het vierde kwartaal een intervisie georganiseerd. In het vierde kwartaal is een kennissessie gendergerelateerd geweld georganiseerd, mede gericht op de samenwerking tussen informele en formele hulpverlening. De Blijf Groep en de Vrijwilligers Centrale Amsterdam (VCA) hebben een voorlichting gegeven met aandacht voor de samenwerking en de bescherming van vrijwilligers bij ingrijpende casuïstiek. Daarnaast heeft Diversion op basis van bovenstaande activiteiten en opgehaalde signalen een beknopte rapportage gedeeld. Hierin is aandacht voor de toegevoegde waarde van ervaringsverhalen en de behoefte aan meer samenwerking met het Amsterdamse netwerk in situaties van HGKM. De rapportage geeft input voor vervolgactiviteiten.

Aanpak vrouwelijke genitale verminking (VGV) GGD Amsterdam-Amstelland

De GGD – afdeling Forensische Geneeskunde en Medische Advisering – geeft voor de regio Amsterdam-Amstelland uitvoering aan de aanpak van VGV. De focus ligt op preventie en nazorg. Dit vertaalt zich naar een nazorg spreekuur voor vrouwen met genitale verminking, begeleiding en coördinatie van de sleutelpersonen VGV, netwerkactiviteiten met partners rondom VGV en voorlichting/training van professionals. Sleutelpersonen zijn onmisbaar in de Amsterdamse keten en VGV-aanpak. Sleutelpersonen zijn mensen uit risicolanden die de cultuur, de taal en de achtergrondinformatie van het land van herkomst kennen. Hiermee vervullen zij als het ware een brugfunctie tussen de gemeenschap en de Nederlandse gezondheidszorg. Zij zijn getraind door de Federatie Somalische Verenigingen Nederland (FSAN) om VGV bespreekbaar te maken met mensen in de doelgroep. Dit doen ze in o.a. individuele gesprekken, in huiskamerbijeenkomsten en in andere groepsbijeenkomsten. In 2022 is FSAN landelijk gestart met het trainen van sleutelpersonen over huwelijksdwang, achterlating en eengerelateerd geweld.

Er is een netwerkcoördinator VGV aangesteld en de samenwerking met FSAN en de sleutelpersonen is wederom opgepakt. Om de rol van sleutelpersonen officieel vorm te geven en hun waarde te bekrachtigen heeft de GGD onderzocht op welke manier de coördinatie – intern en breder dan alleen VGV – vorm moet krijgen. Zodat er één aanspreekpunt is voor de sleutelpersonen, zij breder impact kunnen maken op de thema's waar zij kennis van hebben en om de samenwerking te structureren. Dit krijgt vervolg in 2023. Tot op heden bestond de aanpak VGV uit incidentele financiële ondersteuning van de GGD vanuit de afdeling Zorg van de gemeente Amsterdam. Gezien de ernst en het belang van een goede, integrale aanpak van VGV, wordt deze aanpak duurzaam geborgd bij de GGD.

2. Speerpunt 2: Verantwoord ouderschap en veilige relaties

We willen het geweld voor zijn, door de focus te leggen op risicogroepen en deze zo vroeg mogelijk te bereiken. Dit doen we samen met de professionals die in contact komen met kwetsbare kinderen, volwassenen en ouderen met een verhoogd risico op HGKM. We stellen hen in staat om op tijd te handelen. Zo pakken we de oorzaken van geweld aan: gezinsstress, persoonlijke stress en stress rond het verzorgen en opvoeden van kinderen.

Dit doen we door:

- 2.1 Trainingen in onderwijs en kinderopvang
- 2.2 Trainingen voor woningcorporaties
- 2.3 Aandacht en trainingen voor herkennen signalen bij LHBTIQ+ personen
- 2.4 Centrale rol voor professionals in de wijk

Behaalde resultaten in 2022

- ◆ In 2022 hebben drie groepen de training samenwerken bij onveiligheid in het primair onderwijs afgerond. Er zijn vijftien trainingen van 'Kinderen die opvallen' gegeven binnen de kinderopvang.
 - ◆ In de Buurtteams van Amsterdam zijn ongeveer 40 mensen opgeleid tot aandachtsfunctionaris Veiligheid.
 - ◆ Medewerkers van woningcorporaties in de regio Amsterdam Amstelland zijn getraind in het herkennen van signalen van huiselijk geweld, met aandacht voor ouderenmishandeling, dierenmishandeling en mensenhandel.
 - ◆ In Diemen is Veilig Thuis voor de preventie en signalering van ouderenmishandeling aangesloten bij een overleg met vrijwilligers die preventieve huisbezoeken afleggen aan inwoners van 75+ en bij een Wijkteam Overleg Ouderen bestaande uit professionals in het medisch en sociaal domein.
 - ◆ Op 7 juli 2022 is een leerbijeenkomst georganiseerd over de thema's huwelijksdwang, achterlating en online shaming.
 - ◆ Op 24 november 2022 heeft in Pakhuis de Zwijger de bijeenkomst 'Versterken aanpak HGKM' voor transgenderpersonen' plaatsgevonden.
-

2.1 Trainingen in het onderwijs en de kinderopvang

Trainingen onderwijs en kinderopvang – Amsterdam, Amstelveen en Aalsmeer

In Amsterdam kunnen Intern Begeleiders (IB'ers) in het basisonderwijs en de Ouder- Kindadviseurs (OKA's) gedurende het jaar de training 'Samenwerken bij onveiligheid van kinderen in het primair onderwijs' volgen. We verkennen de mogelijkheid om ook een speciale cursus voor schoolleiders te ontwikkelen. Het afgelopen jaar is voor professionals in de kinderopvang in Amsterdam een menukaart zorg ontwikkeld, met een overzicht van wie ze kunnen benaderen om het kind/ gezin te ondersteunen. In Amstelveen en Aalsmeer heeft de pilot 'Vroegsignalering' als doel dat medewerkers van de kinderopvang vroegtijdig signaleren en laagdrempelig de juiste steun vinden. De training over de Meldcode HGKM die vorig jaar in Diemen

en Ouder-Amstel plaatsvond, werd dit jaar vervolgd. Op locatie werden trainingen gegeven, gericht op het verminderen van handelingsverlegenheid en het verbeteren van signalerings- en gespreksvaardigheden. In 2022 is ook ingezet op een betere samenwerking van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) met de kinderopvang. Alle voorscholen hebben binnenkort een vast contactpersoon vanuit de JGZ. Het gaat hierbij om het vroegtijdig bespreken van kinderen die opvallen binnen de kinderopvang, waaronder kinderen die opgroeien in een onveilige thuissituatie. Om de kinderopvang te ondersteunen bij het tijdig betrekken van zorg bij kinderen die opvallen, is een menukaart gemaakt waarbij voor verschillende vragen aangegeven wordt met welke externe partij de kinderopvang contact kan opnemen.

Landelijke ontwikkeling Verwijsindex Risicojongeren

MULTIsignaal is een digitaal samenwerkingsinstrument dat gemeenten gebruiken om lokaal uitvoering te geven aan de Verwijsindex Risicojongeren (VIR). Op 28 september 2022 heeft de staatssecretaris van VWS aangekondigd om de VIR uit de wet te halen. Hiermee geeft hij uitvoering aan de aangenomen motie, waarin de Tweede Kamer vraagt om de VIR als wettelijke verplichting te schrappen. De termijn waarop de wetswijziging definitief wordt, is nog niet duidelijk. Tot die tijd blijven we als gemeente wettelijk verplicht uitvoering te geven aan onze taak rondom de VIR en het gebruik van MULTIsignaal te stimuleren, zoals ook aanbevolen in het onderzoeksrapport 'Onmacht'.

MULTIsignaal – Amsterdam en Uithoorn

Vanuit Amsterdam werken we aan het doel om het gebruik van MULTIsignaal te stimuleren in het onderwijsveld zodat huiselijk geweld sneller wordt gesignaleerd. Er lopen gesprekken tussen de gemeente en MULTIsignaal. Ook gebruiken we de communicatiekanalen van de gemeente om het gebruik van MULTIsignaal (opnieuw) onder de aandacht te brengen bij scholen.

Daarnaast staat het gebruik van MULTIsignaal stevig op de agenda in gesprekken tussen organisaties die werkzaam zijn in het jeugdveld en de gemeente Amsterdam. In Uithoorn lag het accent in 2022 op het bereiken van het voortgezet onderwijs.

2.2 Trainingen voor woningcorporaties

In het vierde kwartaal van 2022 is de training 'Omgaan met huiselijk geweld' gegeven aan verschillende woningcorporaties uit Amsterdam-Amstelland. De training is speciaal ontwikkeld voor medewerkers van woningcorporaties die achter de voordeur komen, zoals vakmensen, technische medewerkers, huismeesters en onderhoudsmonteurs. De training besteedt ook expliciet aandacht aan dierenmishandeling, nu we uit onderzoek weten dat in zulke gevallen vaak ook geweld tegen personen aan de orde is.

2.3 Trainingen voor herkennen signalen bij LHBTIQ+ personen en gendergerelateerd geweld en aandacht voor cultuursensitief werken

Trainingen LHBTIQ+ in Amsterdam-Amstelland

In juni 2022 heeft Rutgers de eerste basistraining bi-culturele LHBTIQ+ personen gegeven aan professionals van Veilig Thuis en klantmanagers Jeugd uit de Amstellandgemeenten. De training is gericht op het vergroten van kennis als het gaat om LHBTIQ+ personen, met bijzondere aandacht voor bi-culturele personen, statushouders en ongedocumenteerden. De training geeft professionals handvatten en tools, wijst op valkuilen en maakt de professionals bewust van het belang van een diversiteitssensitieve benadering. Tot slot krijgen de professionals ruimte om eigen casuïstiek te bespreken en uit te wisselen. De training is heel positief ontvangen. De tweede basistraining is in september 2022 verzorgd voor professionals van JBRA, Levvel en Veilig Thuis. Naast de basistraining is er ook een verdiepende training beschikbaar met tools om het gesprek aan te gaan en adviezen over het bieden van ondersteuning aan de betrokkenen. In Uithoorn is deze training ook beschikbaar voor leden van het team Zorg en Veiligheid en het loket Jeugd en Gezin. Het tweede halfjaar van 2022 is een training gegeven over ouderenmishandeling, LHBTIQ+ en vroeghulp.

Daarnaast heeft Veilig Thuis een training ontwikkeld over huiselijk geweld en de LHBTIQ+ doelgroep, met de focus op casuïstiek en gespreksvaardigheden. De training is voor alle professionals, zoals(huis)artsen, verpleegkundigen, psychologen, vertrouwenspersonen op school en wijkteams, die het bespreken van het huiselijk geweld met deze specifieke doelgroep lastig vinden.

Huwelijksdwang, achterlating en online shaming

Op 7 juli 2022 heeft de gemeente een leerbijeenkomst georganiseerd in samenwerking met het KIS over de thema's huwelijksdwang, achterlating en online shaming. De voorlichting was gericht op meidenwerkers en andere professionals die met jongeren werken. Vanuit verschillende organisaties zoals PerMens, Elance, Dynamo en het

onderwijs waren ruim 40 professionals aanwezig. Het was een succesvolle leerbijeenkomst waarbij onderzoekers van het KIS en een ervaren jongerenwerker spraken over de signalen van bovenstaande vormen van geweld, over welke (hulp)mogelijkheden je beschikt als professional en over hoe je zo'n gesprek aangaat met de jongere en ouder(s)/verzorger(s). Daarnaast sprak een ervaringsdeskundige over haar ervaring met huwelijksdwang

Cultuursensitief werken

In september 2022 heeft trainingsbureau E-CS samen met het Kenniscentrum Eer & Veiligheid van de Blijf Groep een training cultuursensitief werken en eengerelateerd geweld verzorgd voor de regisseurs van het Actiecentrum Veiligheid en Zorg (AcVZ). Deze training is zeer positief ontvangen. In 2023 organiseren we een vervolgbijeenkomst, waarbij er ook ruimte is om op casuïstiekniveau het gesprek aan te gaan met de verschillende professionals. Hetzelfde trainingsbureau heeft in opdracht van Veilig Thuis ook de aandachtfunctionarissen eengerelateerd geweld, huwelijksdwang en achterlating getraind in cultuursensitief werken en eengerelateerd geweld. De Blijf Groep was hierbij aanwezig en gaat in 2023 de basisteams van Veilig Thuis voorlichting geven over hun kenniscentrum Eer en Veiligheid en hoe de samenwerking eruit kan zien bij casuïstiek waarbij er (mogelijk) sprake is van eengerelateerd geweld. In het vierde kwartaal van 2022 heeft Sexmatters trainingen verzorgd aan jongerenwerkers van o.a. Swazoom. In de training staan thema's als seksualiteit, gender, consent en cultuur centraal. De trainingen zijn erop gericht om gesprekken met jongeren beter te kunnen voeren ter preventie van o.a. gendergerelateerd geweld.

2.4 Centrale rol voor professionals in de wijk

Ontwikkelen en coördineren training

Buurtteams – Amsterdam

Voor de Buurtteammedewerkers in Amsterdam zijn er voor het signaleren van en handelen bij HGKM twee opleidingsmogelijkheden ontwikkeld: de voorlichting voor alle Buurtteammedewerkers en de verdiepende training voor aandachtsfunctionarissen HGKM. Het doel van deze trainingen is dat Buurtteammedewerkers in staat zijn om de basisstappen van de Meldcode HGKM te volgen en als dat nodig is Veilig Thuis in te schakelen. Dankzij de verdiepende training leren aandachtsfunctionarissen nog beter om huiselijk geweld te herkennen, het gesprek aan te gaan met betrokkenen en de ontwikkelde expertise te delen binnen de Buurtteams. In het werkkader Buurtteams is afgesproken dat er per Buurtteam tenminste één medewerker is met het aandachtsgebied veiligheid/ HGKM. De Buurtteams hebben samen met medewerkers van de Blijf Groep, Veilig Thuis, Jeugdbescherming, Blijvend Veilig en OKT de basis van de training bepaald. In 2022 zijn er vier reeksen trainingen geweest met een capaciteit van ongeveer 10 professionals per reeks.

In 2022 hebben we dus ongeveer 35-40 aandachtfunctionarissen Veiligheid getraind.

Aandachtfunctionarissen en samenwerking met Veilig Thuis – Amstelveen, Aalsmeer en Diemen

In Amstelveen en Aalsmeer zijn zowel binnen de sociale teams als binnen de jeugdteams, aandachtfunctionarissen HGKM. Zij kunnen collega's op casusniveau bijstaan met hun expertise. Zij sluiten zo nodig aan bij gesprekken en voeren wekelijks overleg met Veilig Thuis over de meldingen. Periodiek geven zij interne trainingen over de Meldcode en het werken daarmee, en monitoren ze of de stappen van de Meldcode worden gevolgd. Naar aanleiding van signalen uit het primair onderwijs in

Amstelveen en Aalsmeer dat de meldingsbereidheid van onderwijsprofessionals en het werken met de Meldcode afnam als gevolg van onbekendheid met de werkwijze van Veilig Thuis en enkele minder positieve ervaringen, is hierop lokaal geïnvesteerd. Een vertegenwoordiger van het onderwijs is in gesprek gegaan met Veilig Thuis en medewerkers van het lokale team. Als vervolg daarop organiseert Veilig Thuis presentaties aan de verschillende kernteams. In Diemen is Veilig Thuis aangesloten bij een overleg met vrijwilligers die preventieve huisbezoeken afleggen aan inwoners van 75+. Ook sloot Veilig Thuis in Diemen in december 2022 aan bij het Wijkteam Overleg Ouderen, bestaande uit professionals uit het medisch en sociaal domein. Tijdens dit overleg werd specifiek ingegaan op het thema ouderenmishandeling.

3. Speerpunt 3: Geweld stoppen en structureel oplossen

Als kinderen of volwassenen onveilig zijn, dan moeten zij kunnen rekenen op professionals die direct met hen en met elkaar samenwerken om de situatie veilig te maken en te houden. Dit klinkt als een open deur, maar professionals geven aan dat het in de praktijk nog niet zo werkt. Ook de ouders en kinderen zelf vragen hier om: werk met elkaar samen. Creëer overzicht. Spreek allemaal dezelfde taal.

Dit doen we door:

- 3.1 Blijvend Veilig (Effectieve Jeugdbescherming)
- 3.2 Jeugdhulp wordt aangevuld met volwassenen-GGZ
- 3.3 Multidisciplinaire aanpak (MDA++)
- 3.4 Switch
- 3.5 Tijdelijk Huisverbod
- 3.6 Versterken hulpaanbod voor hele gezin
- 3.7 Vroegtijdige afstemming VT en ZSM
- 3.8 Voortgang Voorbij de Onmacht en verbeterbelofte

Behaalde resultaten in 2022

- ◆ Door de inzet van de werkwijze Blijvend Veilig werden in Amsterdam en Uithoorn verschillende doorbraken geleverd en gerealiseerd bij gezinnen die al een lange geschiedenis van hulpverlening hadden zonder dat duurzame verandering werd bereikt.
 - ◆ In Amsterdam, Aalsmeer en Amstelveen is het project Intensief Vrijwillige Hulp opgezet.
 - ◆ De resultaten van een procesevaluatie en een maatschappelijke kostenbatenanalyse over Switch laten zien dat Switch bij alle behandelde gezinnen tot veiligheid leidt en dat de maatschappelijke baten groot zijn.
 - ◆ De verbinding tussen de Jeugdhulp en de volwassenen-GGZ is versterkt; de inzet van het aantal Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundigen (SPV-en) bij JBRA is verhoogd tot zes, waarmee de doelstelling voor het beoogde aantal SPV-en in 2022 is gerealiseerd.
 - ◆ Het onderzoek naar de doelbereiking van het Tijdelijk Huisverbod in de regio Amsterdam-Amstelland is afgerond en heeft relevante aanbevelingen opgeleverd.
 - ◆ De Pilot specifieke doelgroep Tijdelijk Huisverbod bleek succesvol in de gemeente Amsterdam, de Blijf Groep en Reclassering Nederland hebben deze aanpak geïmplementeerd.
 - ◆ Het 'spoednetwerkberaad', onderdeel van de acties uit de Verbeterbelofte Voorbij de Onmacht, is opgericht en trok 35 casussen vlot.
-

3.1 Blijvend Veilig (Effectieve Jeugdbescherming)

Blijvend Veilig was een van de zes pilots die de basis vormen van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming dat in maart 2021 aan de Tweede Kamer werd aangeboden. In 2022 is door de opdrachtgevers, het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV), het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een landelijk programma Kind- en Gezinsbescherming gestart en zijn er tien proeftuinen gestart voor het uitwerken van het Toekomstscenario,

waaronder Blijvend Veilig. Binnen Blijvend Veilig worden gezinnen en huishoudens begeleid door integraal werkende professionals, die in duo's werken met een lokaal team of een Blijvend Veilig collega. Zij werken voor de doelgroep 0-100 en ondersteunen alle leden van het gezin of huishouden bij het oplossen van de problemen rondom gezinsveiligheid. Door hun inzet werden tot nu toe verschillende doorbraken geleverd en gerealiseerd bij gezinnen die al een lange geschiedenis van hulpverlening hadden zonder dat duurzame verandering werd bereikt.

Doorontwikkeling proeftuinen en resultaten

In 2022 is de proeftuin Blijvend Veilig van start gegaan. Ook werd in 2022 een regionaal opdrachtgeversoverleg voor Blijvend Veilig ingericht, waarin de uitvoeringsbestuurders en vertegenwoordigers van de zes gemeenten in de regio de voortgang monitoren en facilitering organiseren. De interne organisatie werd versterkt, en de bestuurders investeerden in hun netwerksamenwerking. Blijvend Veilig en de gemeenten onderhouden nauwe banden met het landelijke programma. Ook werd in 2022 een werkbezoek georganiseerd voor de minister voor Rechtsbescherming en de staatssecretaris van VWS.

In de proeftuinfase heeft Blijvend Veilig in 2022 naast de begeleiding van 100 gezinnen en huishoudens, uitvoeringsvragen beantwoord ten behoeve van de voorbereiding op de landelijke uitrol van het Toekomstscenario. De tijdsbesteding casuïstiek-ontwikkeling is dit jaar ongeveer 50-50.

De onderstaande vraagstukken heeft Blijvend Veilig in 2022 uitgewerkt:

- De samenwerking met lokale teams is een cruciaal onderdeel van het Toekomstscenario. Blijvend Veilig test en legt vast hoe dit in de praktijk verloopt.
- Experimenteren met het 'toetsproces' (nu onderdeel van het werk van de Raad van de Kinderbescherming (RvdK)) binnen Blijvend Veilig.
- Experimenteren met de inpassing van Jeugdreclassering (JR) binnen Blijvend Veilig.
- Onderzoeken hoe de v-GGZ in Blijvend Veilig bij kan dragen aan blijvende veiligheid en wat daarin succesfactoren zijn.
- Uitzoeken onder welke randvoorwaarden en op welke wijze professionals Tijdelijke Huisverboden (THV's) nog effectiever kunnen inzetten en wat daarin een rol van Blijvend Veilig kan zijn.

- Onderzoeken of en hoe er onder welke condities de dienst "onderzoek" van Veilig Thuis kan worden uitgevoerd door Blijvend Veilig Teams.

Daarnaast zijn de volgende stappen gezet:

- Met de politie is een aantal casussen onderzocht en een nieuwe werkwijze uitgetest waarin de wijkagent en Blijvend Veilig-professional langdurig samen optrekken. Dat wordt gecontinueerd en verder uitgewerkt.
- In het opdrachtgeversoverleg is in januari 2022 de begroting vastgesteld evenals een convenant dat de governance tussen gemeente en uitvoeringspartijen regelt. Andere onderwerpen die o.a. werden besproken en besloten, zijn: de monitoring van de proeftuin, personeel, verdeling van rijksmiddelen, etc.
- Er is een ervaringsdeskundige bij Blijvend Veilig gestart die het proces ondersteunt vanuit haar expertise.

Intensieve Vrijwillige Hulpverlening (IHV) in Amsterdam

In de twee Amsterdamse proefgebieden van Blijvend Veilig (Noord en Nieuw-West) bestaat sinds 2021 ook het project Intensief Vrijwillige Hulp (IVH). In dit project onderzoeken VT, OKT, Gecertificeerde Instellingen (GI), RvdK, Blijf Groep en Buurtteams hoe en onder welke condities casussen van VT overgedragen kunnen worden naar het OKT, al dan niet met toevoeging van veiligheidsexpertise van de GI of Blijf Groep of expertise van het Buurtteam (bijvoorbeeld bij schuldenproblematiek). Het betreft gezinnen met complexe veiligheidsvraagstukken die voorheen na onderzoek door VT naar de GI werden verwezen om preventieve jeugdbescherming te ontvangen. Het is dus vrijwillig. Het OKT biedt – zo lang als nodig – in duo's intensieve vrijwillige hulp, haalt daar in afstemming met het gezin anderen bij die nodig zijn en realiseert samen met de netwerkpartners stabiele veiligheid.

Uit een evaluatie in mei 2022 bleek dat het de medewerkers veel energie geeft om op deze manier samen te werken en dat zij veel (van elkaar) leren. Op dit moment gaat het om hulp aan 50 gezinnen. De aanpak kost tijd, maar het lijkt een succesvol project en het wordt gecontinueerd. In Nieuw-West (en de rest van Noord) wordt een procesbegeleider aangesteld die IHV verder ontwikkelt en voorbereidt op de uitbreiding van Blijvend Veilig. In het Toekomstscenario is intensieve samenwerking tussen lokale teams en Blijvend Veilig cruciaal voor gezinnen en huishoudens.

Het 13 weeks traject (IHV13W) in de gemeenten Amstelveen en Aalsmeer

De gemeenten Amstelveen en Aalsmeer hebben samen met Jeugdbescherming regio Amsterdam, Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en zorgaanbieders in de afgelopen twee jaar bottom up een nieuwe werkwijze ontwikkeld. Het doel van de werkwijze is het beter aanpakken van grote uitdagingen in de Jeugdbeschermingsketen. Het is namelijk een keten met veel schakels en wachtlijsten in de hulpverlening. Er is onvoldoende afstemming met de jeugd- en volwassenenhulp wat leidt tot een verminderde effectiviteit van de hulp.

De nieuwe werkwijze vervangt zo veel mogelijk de vrijwillige jeugdbescherming en de RvdK wordt eerder betrokken. Er wordt binnen een aantal weken een start gemaakt met op elkaar afgestemde jeugd- en volwassenenhulp. De hulp zo snel starten en afstemmen is één van de grootste opgaven. Hiervoor is zowel binnen de gemeenten Amstelveen en Aalsmeer als binnen de keten flexibiliteit nodig in de werkwijze en financiering. De proces- en behandelregisseurs vanuit de gemeenten coördineren dit geheel. In 2022 is onafhankelijk onderzoek gedaan naar de werkwijze, de ervaringen en de resultaten. Het onderzoek laat zien dat met deze werkwijze de onveiligheid in gezinnen eerder en beter kan worden opgepakt. Zo voorkomen we opschaling naar (gedwongen) jeugdbescherming. Er zijn stappen gezet in het aanpakken van hardnekkige uitdagingen in de keten zoals de vele schakels, de verbinding tussen jeugd- en volwassenenhulp en de wachtlijsten. Het aantal gezinnen waarin deze aanpak is ingezet, is in het afgelopen jaar uitgebreid.

3.2 Jeugdhulp is aangevuld met volwassenen-GGZ

Amsterdam-Amstelland

De regio wil de verbinding tussen de v-GGZ en het sociaal domein versterken met als doel eventuele (psychische) ouderproblematiek te onderkennen en ouders/gezinnen hierbij te ondersteunen. Uit onderzoek is duidelijk dat persoonlijke of psychische problematiek een risicofactor is voor HGKM. Daarnaast zien we dat deze vorm van problematiek van gezinnen vaak intergenerationeel is. De problematiek wordt dus generatie op generatie verder gedragen. De regio wil hier verandering in brengen door onder andere de inzet van Sociaal Psychiatrisch Verpleegkundigen (SPV-en) bij Jeugdbescherming en Blijvend Veilig. Reeds enkele jaren werken er enkele SPV-en bij JBRA. Sinds 2022 is het aantal verhoogd tot zes SPV-en, waarmee de doelstelling voor het beoogde aantal SPV-en in 2022 is gerealiseerd. In 2023 schalen we dit verder op naar zeven tot acht fulltime SPV-en. De werkwijze SPV wordt hiermee een vast en gestandaardiseerd onderdeel van de werkwijze van de gehele jeugdbescherming (JBRA en de William Schrikker Stichting), waarbij binnen twee jaar alle nieuwe gezinnen die bij Jeugdbescherming (en op termijn Blijvend Veilig) in begeleiding komen, tijdig en effectief gescreend worden op alle levensgebieden waar onder GGZ-problematiek. Wanneer een ouder een gevaar is voor zichzelf of de eigen kinderen kan een SPV ook een psychiater en/of de crisisdienst inschakelen.

Passende financiering is nodig om de inzet van de SPV standaard onderdeel van het zorgaanbod in de stad te maken. Het ontbreekt momenteel nog aan landelijke afspraken over de structurele financiering van consultatie door de v-GGZ ten behoeve aan het sociaal domein. De inzet van SPV-en bij Jeugdbescherming wordt tijdelijk gefinancierd door de gemeente Amsterdam en het Zilveren Kruis. Wij voeren, samen met andere gemeenten en de

VNG, het gesprek met het ministerie van VWS over onze wens om structureel meer inzet van SPV-en te realiseren en te kunnen blijven innoveren in de samenwerking met de v-GGZ. Het structureel inbedden van de inzet van SPV-en is onderdeel van het project doorontwikkeling SPV-en bij Jeugdbescherming. Het Rijk ontwikkelt een nieuwe betaaltitel voor consultatie v-GGZ. Deze zal naar verwachting in 2024 ingevoerd worden. De insteek van de Gemeente Amsterdam is om hier ook de financiering van de inzet van SPV-en bij Jeugdbescherming in onder te brengen. In Amstelveen en Aalsmeer maken SPV-en deel uit van het Sociaal Team.

Ook kent Amsterdam de pilot 'GGZ vriendelijke Wijk', een netwerk dat in kaart brengt welke thema's er in de wijk spelen op het gebied van mentale gezondheid en werkt aan oplossingen om de situatie rondom dat thema te verbeteren. In 2022 is tevens ingezet op het verstevigen van verbindingen en samenwerking tussen SPV-en van Vangnet van de GGD bij het Ouder- en Kindteam (OKT) en Buurtteam (BT). SPV-en van Vangnet (WijkGGD'ers) zijn gekoppeld aan OKT en BT. Elke WijkGGD'er is in zijn/haar gebied contactpersoon voor de OKT en het BT die in dezelfde wijk actief zijn. Dit zijn belangrijke stappen, want een SPV vervult immers een brugfunctie tussen jeugdzorg en v-GGZ en kan toeleiden en doorverwijzen naar de v-GGZ.

Aansluiting GGZ - Uithoorn

In Uithoorn is GGZ aangesloten bij het team Zorg en Veiligheid. Als ouders GGZ hulpverlening ontvangen, dan dient ook een kindcheck uitgevoerd te worden, om vast te stellen of ook kinderen betrokken zijn.

3.3 Multidisciplinaire aanpak (MDA++)

MDA++ is een samenwerkingsverband voor intensieve gezinshulp en integrale aanpak van ernstig, acuut en langdurig huiselijk geweld, seksueel geweld en kindermishandeling. In 2022 werd het werkproces ontwikkeld, zodat duidelijk is welke zaken voor de MDA++ aanpak in aanmerking komen en hoe deze kunnen instromen. Ook zijn samenwerkingsafspraken gemaakt tussen alle betrokken partners, zodat taken en rollen gedefinieerd worden en gegevensdeling hiermee ook beter mogelijk wordt. Het vastleggen van de bijbehorende verantwoordelijkheden moet zorgvuldig gebeuren en daarom was het opstellen van een gezamenlijk werkproces een langdurig traject. Dit traject zetten we in 2023 voort. In de gezinnen die voldoen aan de criteria van MDA++ zet het Doorbraakteam Sociaal Domein en Wonen procesregie in. Het betreft jaarlijks ongeveer 10 tot 15 gezinnen die in de MDA++ aanpak stromen.

3.4 Switch

Switch (voorheen Project Integrale Begeleiding en Behandeling) biedt integrale behandeling en begeleiding aan gezinnen waar geweld al jaren of zelfs generaties lang speelt. Het doel van Switch is om deze intergenerationele problematiek te doorbreken. Switch is een domeinoverstijgende samenwerking tussen De Waag (Forensische v-GGZ), GGZBright (v-GGZ), Altra (specialistische Jeugdzorg) en de Blijf Groep. De samenwerking van deze vier partijen is uniek en boekt mooie resultaten. In 2022 is een procesevaluatie en een maatschappelijke kostenbatenanalyse uitgevoerd. De resultaten van deze rapporten laten zien dat Switch bij alle behandelde gezinnen tot meer veiligheid leidt en de maatschappelijke baten groot zijn. In die zin dat gedwongen hulpverlening niet meer nodig was in deze gezinnen. De onderzoekers stellen dan ook dat Switch een belangrijk onderdeel kan zijn in het doorbreken van intergenerationeel geweld. Meer informatie over de ontwikkelingen op het gebied van Switch is te vinden in de [Amsterdamse Raadsinformatiebrief van 20 september 2022](#).

3.5 Tijdelijk Huisverbod (THV)

De bestuursrechtelijke maatregel THV geeft de burgemeester de bevoegdheid om een persoon van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, tijdelijk de toegang tot zijn woning te ontzeggen. Het doel van het THV is ingrijpen in een noodsituatie, het voorkomen van (verdere) escalatie en het op gang brengen van noodzakelijke hulpverlening. Het THV is dus een belangrijk instrument om geweld achter de voordeur te stoppen.

Regionaal onderzoek doelbereiking Tijdelijk Huisverbod – Amsterdam-Amstelland

Bureau Van Montfoort heeft in 2022 in opdracht van de Amsterdam Amstelland gemeenten onderzoek gedaan naar de doelbereiking van het THV en wat er nodig is om het bestuursrechtelijke instrument maximaal te benutten. Uit het onderzoek volgt dat de effectiviteit van het THV aanzienlijk hoog lijkt. In 70% van de gevallen is sprake van afname van de directe geweldsdreiging en in 38% komt ook de duurzame veiligheid in beeld. De conclusies zijn bemoedigend, aldus de onderzoekers, met name gelet op het ernstige en langdurige geweld in de huishoudens/gezinnen waarin een THV wordt opgelegd. Met het doorvoeren van verbeteringen in het werkproces en intensivering van de aanpak en samenwerking, kan het instrument THV vaker en nog beter bijdragen aan het stoppen van geweld in de privésfeer. De aanbevelingen uit het onderzoek zijn omarmd en zijn omgezet in verbetermaatregelen. Zo willen we het aantal THV's verhogen en de inspanningen intensiveren, zodat het effectieve instrument vaker en gericht kan worden ingezet. Daarnaast zorgen we voor een betere aansluiting met het strafrecht en mogelijkheden voor tijdelijke opvang, zodat hulpverlening sneller op gang komt.

Tot slot dringen we bij het ministerie van JenV aan op een wetswijziging om flexibilisering van termijnen mogelijk te maken, zodat een THV op maat kan worden ingezet.

THV vanuit de hulpverlening – Amsterdam, Amstelveen en Uithoorn

De politie kan, in mandaat van de burgemeester, een THV opleggen indien (vermoedelijk) sprake is van een dreiging van huiselijk geweld. De hulpverlening kan daarbij een rol vervullen bij het initiëren van een THV. In het onderzoeksrapport van Van Montfoort is geconstateerd dat de route 'THV vanuit de hulpverlening' echter onvoldoende bekend is bij zorgprofessionals en soms is er sprake van terughoudendheid. De betrokken zorg- en veiligheidspartners hebben in samenwerking met de gemeenten geïnventariseerd wat nodig is om het veld beter bekend te maken met deze mogelijkheid. De werkwijze is opnieuw geïmplementeerd en de route wordt regelmatig onder de aandacht gebracht van zorgprofessionals. Dit gebeurt door het verspreiden van communicatiematerialen, waaronder een hand-out en weegformulier om het traject op te starten. Als onderdeel van Blijvend Veilig kijken we ook naar manieren om het THV effectiever in te zetten, waaronder het aanvragen van een THV door de betrokken hulpverlening. Daarnaast wordt in Uithoorn ervaringsdeskundigheid ingezet zodat professionals laagdrempelig advies kunnen vragen over een casus en of een THV zou kunnen helpen.

Pilot Specifieke Doelgroep THV – Amsterdam

Eind 2020 is de pilot Specifieke Doelgroep THV gestart waarin de Reclassering kennis, expertise en interventies vanaf de start van het THV toevoegt aan de reguliere aanpak. Deze werkwijze wordt ingezet bij personen met een verhoogd risico op recidive vanwege zorgmijndend gedrag en/of agressieregulatie-problematiek in combinatie met verslavings- en/of GGZ-problematiek. De pilot is eind 2021 positief geëvalueerd. In 2022 zijn er ongeveer 20 zaken behandeld. De gemeente Amsterdam, de Blijf Groep en Reclassering Nederland hebben deze werkwijze onlangs succesvol geïmplementeerd.

3.6 Versterken hulpaanbod

Aandacht voor het hele gezin, inclusief specifieke aandacht voor de persoon die het geweld pleegt, kan herhaling van geweld voorkomen en/of duurzaam stoppen. We hebben dan ook de ambitie uitgesproken om tot een sluitend en (bewezen) effectief zorgaanbod te komen voor mensen die geweld plegen. In 2022 hebben we geïnventariseerd hoe het zorgaanbod er in de regio Amsterdam uitziet en of dit toereikend is. Het eerste beeld is dat het bestaande aanbod onvoldoende toereikend is, dat partners (financiële) belemmeringen ervaren en dat de samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners verbeterd kan worden, zodat de juiste zorg op de juiste momenten wordt ingezet. In 2023 zetten we de analyse voort en willen we vervolgstappen zetten om het zorgaanbod door te ontwikkelen.

3.7 Vroegtijdige afstemming Veilig Thuis en ZSM

Onderzoek Veiligheidschaal

In het verlengde van het Geweld Hoort Nergens Thuis project 'het verhaal achter de veiligheidscijfers' willen we de 'Veiligheidschaal' doorontwikkelen. De Veiligheidschaal loopt van 1 tot en met 10 en heeft als doel de mate van (on)veiligheid in huishoudens en gezinnen aan te geven. De veiligheidschaal is onderdeel van de landelijk omarmde visie gefaseerde ketensamenwerking (Top 3).⁴ Organisaties werkzaam op het gebied van HGKM gebruiken de Veiligheidschaal steeds meer. Het gebruik ervan kan versterkt worden als professionals de cijfers op gelijke wijze duiden. Dat bevordert een eenduidige analyse van de veiligheid, wat de samenwerking en het gesprek tussen professionals ten goede komt. Ook de proeftuinen binnen het Toekomstscenario gebruiken de Top 3 methodiek en hebben baat bij deze doorontwikkeling.

Veiligheid voorop – Amsterdam-Amstelland

Binnen het uitvoeringsplan Veiligheid Voorop werken betrokken organisaties waar nodig samen aan de directe veiligheid en daarna aan risico-gestuurde en herstelgerichte zorg. Veilig Thuis verkent momenteel de mogelijkheden voor een juiste aansluiting bij Veiligheid Voorop. Zo wordt bijvoorbeeld in kaart gebracht waar besluitvorming op beleid en werkafspraken over primaire processen plaatsvinden. Verder neemt Veilig Thuis deel aan de ZSM-unit, wat staat voor Zorgvuldig, Snel en op Maat reageren op criminaliteit. In de ZSM-unit werken zorg- en veiligheidspartners samen bij het beoordelen en afdoen van strafzaken. Veilig Thuis levert relevante informatie over de aangehouden verdachte en zijn/haar gezinssysteem, met als doel een effectievere en efficiëntere afdoening die bijdraagt aan het duurzaam stoppen van huiselijk geweld.

3.8 Voortgang Voorbij de Onmacht en de Verbeterbelofte

Op 13 oktober 2021 is het onderzoeksrapport Onmacht gepubliceerd (<https://www.amsterdam.nl/sociaaldomein/zorg-jeugd/artikelen/onderzoek-calamiteit-amsterdam-oost>). De gemeente Amsterdam en de betrokken instellingen hebben drie kernpunten uit het rapport gedestilleerd met als doel een werkcultuur te creëren die uitgaat van vertrouwen in professioneel handelen, het terugdringen van handelingsverlegenheid en het toepassen van maatwerk voor de gezinnen die zij begeleiden. Vertrouwen in elkaars kennis en kunde is essentieel als het op samenwerking aankomt. JBRA, VT, RvdK en OKT hebben zich met de Verbeterbelofte geïnteresseerd aan een duurzame, effectieve en intrinsiek gemotiveerde verbetering van hun onderlinge samenwerking. Zij stimuleren professionals over de organisatiegrenzen heen samen te werken om kinderen en gezinnen niet apart en volgtijdelijk, maar samen en tegelijk te bieden wat zij nodig hebben en met hen te werken aan een veilige thuissituatie.

⁴ Visie gefaseerd samen werken aan veiligheid, VNG (2021) https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/visie_gefaseerd_samenwerken_aan_veiligheid_januari2021.pdf

Belangrijk onderdeel van de verbeteraanpak is het organiseren van een zogenaamd 'spoednetwerkberaad', waarin professionals van de partijen met elkaar vastgelopen casuïstiek bespreken. Zo ontstaat de mogelijkheid om gezamenlijke oplossingen te realiseren en nieuwe inzichten in te brengen en te bespreken. Gezamenlijke reflectiebijeenkomsten versterken het samenwerken in de wijken met en om het gezin. Zo wordt in alle wijken een eerste stap gezet op weg naar de aanpak waarin we niet langer naast elkaar, maar vanuit één integrale aanpak werken aan het creëren van veiligheid.

Voor het opvolgen van de aanbevelingen en daarmee het in gang zetten van een bredere beweging in de jeugdbeschermingsketen, hebben we een onafhankelijke begeleidingscommissie gevraagd om met ons mee te kijken naar de opvolging van aanbevelingen en dan met name op de die hierboven toegelichte kernpunten. De betrokken zorgpartijen en de gemeente Amsterdam rapporteren over de voortgang aan de commissie die vervolgens reflecteert en suggesties doet om in breder verband te leren en te verbeteren. Het verbetertraject loopt twee jaar en tweemaal per jaar berichten we de Amsterdamse raad over de voortgang.

4. Vooruitblik 2023

Doelgroepen:

De doelgroepen die we in 2023 door middel van communicatie-activiteiten extra uitlichten, staan hieronder weergegeven.

1. Omstanders HGKM

Vanuit VWS komt een campagne die zich richt op omstanders van HGKM in (onder voorbehoud) april '23, daar maken we een Amsterdam-Amstelland vertaling van.

2. Ongedocumenteerden

Deze doelgroep is benoemd in het Amsterdamse coalitieakkoord 2022-2026: 'Alle inwoners van Amsterdam die slachtoffer zijn van geweld achter de voordeur hebben toegang tot adequate hulpverlening, ongeacht hun verblijfsstatus'.

3. Ouderen

De meest voorkomende vormen van huiselijk geweld onder ouderen zijn financiële uitbuiting, psychische mishandeling en verwaarlozing. In de helft van de gevallen ontstaat de mishandeling vanuit een situatie van ontspoorde mantelzorg. Daarom willen we in 2023 communicatiemiddelen inzetten om ontspoorde mantelzorg te voorkomen.

4. Jongeren

Uit het OIS-onderzoek Rapportage Huiselijk Geweld Amsterdam-Amstelland (2021) kunnen we concluderen we dat er een discrepantie bestaat tussen het aantal jongvolwassenen dat signalen van huiselijk geweld opvangt (51%) en het bespreken daarvan met anderen in hun sociale kring (20%).

5. Mensen die HGKM plegen

Ook verkennen we samen met het programma SISG of we een campagne kunnen opzetten gericht op de doelgroep (potentiële) plegers

Vooruitblik Speerpunt 1

Preventie in de buurt

In 2023 wordt een stedelijke menukaart opgesteld met inzicht in het preventief aanbod HGKM per stadsdeel van Amsterdam. Daarnaast worden trainingen verzorgd voor sleutelfiguren van informele organisaties, gericht op deskundigheidsbevordering, empowerment en het stellen van grenzen. Er wordt tevens ingezet op deelname van informele partners/adviseurs Sociale Basis bij de bijeenkomsten 'Samen in de Wijk', waar veiligheidspartners verschillende onderwerpen bespreken. Het doel is om deze partners goed aan te haken bij het informele netwerk en het Handboek Samen Sterker tegen HGKM onder de aandacht te brengen, ter bevordering van de samenwerking. Verder wordt beoogd om in het najaar van 2023 een HGKM bijeenkomst te organiseren gericht op de samenwerking tussen formeel- en informeel en het Handboek Samen Sterker tegen HGKM.

Borging gendergerelateerd geweld in afhankelijkheidsrelaties

De tijdelijke extra middelen vanuit het Rijk eindigen per 2023. De aanpak van gendergerelateerd geweld wordt geborgd in de Regioaanpak. De doelstellingen waar het afgelopen jaar op is ingezet, brengen we onder in de reguliere werkzaamheden binnen de bestaande speerpunten. Bijvoorbeeld het bespreekbaar maken van taboe-onderwerpen, het verbeteren van de samenwerking tussen informele en formele partners en het verbeteren van cultuur- en diversiteits sensitief werken. Deze activiteiten dragen ook bij aan de bredere aanpak van HGKM.

De aanpak van VGV krijgt structurele financiering. De GGD ontwikkelt zich verder als regionaal netwerkcoördinator en aanspreekpunt VGV. Deze ontwikkeling heeft raakvlakken met de wens van het CSG en het SSG om te komen tot een regionaal expertisecentrum Seksueel Geweld. In 2023 ligt de focus binnen de aanpak van VGV op het verbeteren van de samenwerking met sleutelpersonen en de samenwerking met een relevant netwerk van medische en niet-medische partners.

In 2023 presenteert het Platform Zelfbeschikking en afhankelijk verblijfsrecht, een gelegenheidssamenwerking, de uitkomsten van het onderzoek naar de gevolgen van het afhankelijk verblijfsrecht voor de emancipatie, integratie en veiligheid van vrouwen. Met specifiek aandacht voor huiselijk geweld. Waar nodig gaan we aan de slag met de aanbevelingen.

Vooruitblik Speerpunt 2

Trainingen

In 2023 blijven we inzetten op het verbeteren van diversiteit- en cultuursensitief werken en geven we trainingen over het herkennen van signalen van HGKM. Daarbij worden professionals ook geïnformeerd over een passende route bij signalen of zorgen. De training 'kinderen die opvallen' krijgt ook komend jaar vervolg.

Trainingen Onderwijs

Afgelopen jaar hebben onderzoekers die betrokken zijn bij Stichting Orion onderzoek gedaan naar de achtergrond van leerlingen binnen cluster 4. Uit dit onderzoek blijkt dat een groot deel van deze kinderen te maken heeft met kindermishandeling. Dit onderzoek willen we in 2023 onder de aandacht brengen van zowel onderwijs, kinderopvang, jeugdhulpaanbieders en anderen.

Trainingen Buurtteams

De opleidingsmogelijkheden voor de Buurtteams biedt VT ook aan in 2023. De planning hiervan is afhankelijk van de hoeveelheid medewerkers die in 2022 bereikt zijn. Daarnaast staan er voor 2023 terugkombijeenkomsten op de planning. De Buurtteam Academie coördineert deze zogenoemde 'werkplaatsen' voor aandachtsfunctionarissen. De inhoud bepaalt de Academie in samenspraak met het programmateam HGKM.

Trainingen bij ambulante ondersteuning, Hulp bij Huishouden en dagbesteding

Vanaf september 2023 geven we trainingen aan aanbieders van ambulante ondersteuning, Hulp bij Huishouden en dagbesteding. Als input voor deze trainingen gebruiken we de onderzoeksresultaten van het thematisch onderzoek naar de Meldcode onder deze Wmo-aanbieders dat zal lopen van januari tot en met juni 2023.

Trainingen woningcorporaties

In het derde kwartaal van 2022 zijn trainingen verzorgd aan woningcorporaties in Amsterdam-Amstelland, gericht op het signaleren van HGKM met specifieke aandacht voor ouderen- en dierenmishandeling. De trainingen worden vervolgd in 2023.

Project Transgenderpersonen

In 2023 continueren we in samenwerking met Transgender Netwerk Nederland het project Transgenderpersonen. Daarbij vindt verdere uitwerking plaats van de aanbevelingen uit het onderzoek 'Onzichtbaar in twee werelden'.

Seksueel geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag

De verkenning naar de haalbaarheid en meerwaarde van een regionaal kennis- en expertisecentrum seksueel geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag zetten we begin 2023 voort. Het beoogde doel van dit kennis- en expertisecentrum is het bundelen van kennis en expertise om slachtoffers, professionals, organisaties en gemeenten te voorzien van tijdige zorg, ondersteuning en advies.

Vooruitblik Speerpunt 3

Blijvend Veilig en IVH

In 2023 maken we in Amsterdam-Amstelland een start met het stapsgewijs invoeren van de in de regio beproefde werkwijze en het Toekomstscenario. De lopende IVH-pilot wordt in 2023 voortgezet en werkt toe naar een optimale samenwerking met Blijvend Veilig.

Aansluiting v-GGZ

In Amsterdam willen wij eenvoudige, goede aansluiting van de v-GGZ voor ouders die dat nodig hebben, zodat zij snel passende zorg krijgen. Ook indien zij zelf niet gemotiveerd zijn tot zorg. Dit is noodzakelijk om de opgroei- en opvoedsituatie van kinderen duurzaam te verbeteren. Om de inzet van de SPV'en standaard onderdeel te maken van het zorgaanbod in de stad, wordt in 2023 ingezet op passende financiering.

Drakentemmers

Het platform Drakentemmers is een tool voor (aankomend) trauma- en gehechtheidsbehandelaren om kennis te delen en matchen. Drakentemmers brengt (aankomende) behandelaren trauma en gehechtheid bij elkaar die kunnen en willen werken voor slachtoffers, plegers en/of kinderen die met HGKM te maken hebben. We zetten Drakentemmers voort in 2023.

Het THV

De doorontwikkeling van het THV staat komend jaar centraal, waarbij de verschillende verbetermaatregelen uit het onderzoek worden uitgevoerd. Het gaat daarbij onder meer om het verhogen van het aantal THV's, het intensiveren van inspanningen vanuit betrokken partners, een betere aansluiting met het strafrecht en mogelijkheden voor tijdelijke opvang tijdens het THV. Daarnaast ontwikkelen we een e-learning voor professionals over de inzet van het THV vanuit de hulpverlening. Met daarin informatie over het belang van een THV en concrete handvatten voor het in gang zetten ervan. De verbetermaatregelen van het THV worden ook meegenomen in het Masterplan Nieuw-West. Verder starten we in 2023 met een pilot waarbij verkend wordt of een THV meerwaarde biedt in het geval van signalen van gedwongen prostitutie vanuit woningen. Hierbij werken we samen met het team Mensenhandel en het programma SISG.

MDA++

Het ontwikkelen van het werkproces van MDA++ wordt in 2023 doorgezet en afgestemd met de betrokken partijen (Veilig Thuis, Politie, OM, Blijf Groep, Reclassering, Jeugdbescherming, William Schrikker Groep, Leger des Heils, GGZ, Wijkteams (OKT, Samen Doen) en het Doorbraakteam Sociaal Domein en Wonen). Ook wordt een convenant voor de MDA++ aanpak opgesteld.

Switch

In 2023 breidt Switch zijn behandeling uit van vijf naar tien gezinnen per jaar. Daarnaast onderzoeken we ook of andere organisaties, die verslavingsproblematiek behandelen, willen aansluiten bij Switch. Hierdoor kunnen contra-indicaties voor Switch verminderd worden en kan er een bredere doelgroep behandeld worden.

Versterken Plegeraanbod

In 2023 wordt een analyse uitgevoerd door een extern bureau om te bepalen wat er nodig is om te komen tot een sluitend, effectief en systemisch aanbod voor plegers van huiselijk geweld, seksueel geweld en (ex-partner-)stalking.

Together we Rise

In november 2022 is Stichting Together we Rise gestart met coaching- en hulpverleningstrajecten voor slachtoffers van seksueel geweld. Deze trajecten lopen door tot juni 2023. Het gaat om tien vrouwen die de stap naar formele therapie te groot vinden, op de wachtlijst staan of vrouwen die simpelweg niet weten hoe te starten aan hun verwerkingsproces en geen formele therapie volgen. Het doel van dit traject is slachtoffers van seksueel geweld handvatten te bieden om aan de slag te gaan met de verwerking van hun trauma.

Masterplan Zuidoost en het Nationaal Programma Samen Nieuw-West

Het doel van het Masterplan Zuidoost en het Nationaal Programma Samen Nieuw-West is om voor de inwoners op lange termijn verbeteringen te zien op het gebied van veiligheid, leefbaarheid, huisvesting en werk. Het voorkomen en oplossen van HGKM kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren. In Nieuw-West is de doorbraakrichting HGKM onderdeel van het Doorbraakteam Wonen en Veilige Leefomgeving. De doorbraakrichting bestaat uit verschillende maatregelen, zoals het verbeteren van de samenwerking tussen formele en informele partijen zodat slachtoffers beter in beeld komen. Daarnaast maken we gebruik van het doorontwikkelde THV en time-outwoningen in situaties (die dreigen te) escaleren, zodat er rust en ruimte ontstaat en herhaling van geweld wordt voorkomen. In Zuidoost is HGKM in het Masterplan opgenomen onder ambitie 2: 'Inwoners van Zuidoost groeien veilig en fijn op in Zuidoost en voelen zich veilig op straat'. Het Masterplan onderschrijft het belang van je veilig en prettig voelen in de omgeving waar je woont. Dat kinderen er zorgeloos kunnen opgroeien en dat eenieder gezond en comfortabel oud kan worden. Hiervoor zijn in 2022 interventies op hoofdlijnen opgezet, met de ambitie om in 2023 de uitwerking in te vullen.

5. Monitoring

Het is belangrijk om te meten of we met onze inzet binnen de drie speerpunten de beoogde doelen behalen en of we daadwerkelijk geweld voorkomen, stoppen en duurzaam oplossen door de verschillende interventies. Zoals vastgesteld in de regioaanpak beperken we ons tot een compacte set indicatoren. Hieronder staat de voortgang van de gekozen indicatoren omschreven. Deze cijfers zijn bijgehouden door Veilig Thuis en ook te vinden [op de website van het CBS](#).

Cijfers Veilig Thuis in 2022

In de periode januari tot en met oktober zijn bij Veilig Thuis in totaal 4986 adviesvragen en 8445 meldingen binnengekomen, zoals hier te zien. Als we kijken naar cijfers van de afgelopen twee jaar zijn de meldingen afgenomen sinds 2020, en de adviesvragen juist toegenomen.

Tabel 2 Totaal aantal meldingen en adviesvragen van 2020 tot en met oktober 2022

	2020	2021	2022 januari t/m oktober
Meldingen	11.003	9.840	8.445
Adviesvragen	3.757	6.134	4.986

Tabel 3 Aantal adviesvragen en meldingen van inwoners

	2020	2021	Prognose eind 2022
Meldingen inwoners (niet beroepsmatig)	441	405	370
Adviesvragen inwoners (niet beroepsmatig)	1.821	2.905	2.769

Indicator speerpunt 1: Inwoners weten Veilig Thuis te vinden

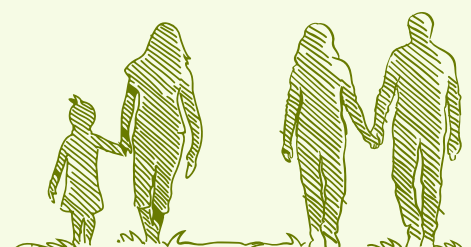
Binnen speerpunt 1 is één van de doelstellingen dat inwoners van de regio Amsterdam-Amstelland Veilig Thuis laagdrempelig weten te vinden met een adviesvraag of melding. In tabel 2 is te zien dat het aantal meldingen van inwoners de laatste jaren licht is afgenomen. Verder is te zien dat het aantal adviesvragen van burgers een stuk hoger ligt dan het aantal meldingen van burgers. Aangezien het hier gaat om casus gerelateerde adviesvragen ligt het daadwerkelijke aantal adviesvragen mogelijk hoger. Inwoners lijken Veilig Thuis steeds vaker laagdrempelig te kunnen vinden voor een adviesvraag, dit vinden we een positieve ontwikkeling. De uiteindelijke cijfers van 2022 zullen mogelijk iets afwijken, omdat is gerekend met een prognose op basis van de cijfers tot en met oktober 2022.

Indicator speerpunt 2: Meldingen en adviezen door professionals

Binnen dit speerpunt is ons doel dat professionals aangeven voldoende toegerust te zijn om geweld achter de voordeur te signaleren en op basis van deze signalen te kunnen handelen. We kijken hiervoor naar het aantal adviesvragen en meldingen van professionals. Door verschillende interventies proberen we handelingsverlegenheid weg te nemen bij professionals zoals leerkrachten en medewerkers in de kinderopvang. Daarnaast kijken we ook naar meldingen van de politie. Deze liggen aanzienlijk hoger dan de overige professionals. Dit heeft onder andere te maken met de werkwijze en aard van het werk. Tabel 3 laat zien dat het aantal meldingen van overige professionals in 2022 ten opzichte van 2021 nagenoeg gelijk is gebleven. Ook hier geldt dat het daadwerkelijke aantal adviesvragen mogelijk hoger is, omdat er per casus wordt gerapporteerd.

Tabel 4 Aantal meldingen en adviesvragen bij Veilig Thuis vanuit politie en overige professionals.

	2020	2021	Prognose eind 2022
Meldingen politie	8.726	7.395	7.803
Meldingen overige professionals	1.949	2.074	2.060
Adviesvragen overige professionals	1.914	3.043	2.861

Indicatoren speerpunt 3: overdracht naar lokale veld na veiligheidsbeoordeling

Lokale teams zijn van groot belang in de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling, zowel bij het signaleren van geweld als bij het bieden van laagdrempelige ondersteuning voor gezinnen. Zoals aangegeven in paragraaf 3.1 over Blijvend Veilig is de samenwerking met lokale teams een cruciaal onderdeel van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

In 2023 werken de lokale teams verder aan hun kennis en deskundigheid op dit terrein en wordt de samenwerking tussen lokale teams en het regionaal veiligheidsteam (Blijvend Veilig) verder ontwikkeld en versterkt.

Veilig Thuis monitort het percentage huishoudens dat direct na de veiligheidsbeoordeling wordt overgedragen naar het lokale veld. Tabel 4 laat zien dat voor de regio Amsterdam-Amstelland in 27 procent van de huishoudens direct wordt doorverwezen naar het lokale veld.

Percentage huishoudens dat direct na de veiligheidsbeoordeling en/of dienst1 door Veilig Thuis overgedragen wordt naar het lokale veld

Gehele regio

27%

Amsterdam

25%

Amstelland

39%

